

Madde Kullanım Varlığının, Suç İşleyen ve İşlemeyen Hastalarda Suç ve Şiddet Özelliklerine Etkisi

The Impacts of Presence of Substance Abuse on the Crime and Violence Characteristics in Offender and Non-Offender Patients

Araştırma

Research

Hicran Epsoylu¹, Sevgi Nehir²

DOI: 10.17942/sted.431567

Geliş/Received : 07.06.2018

Kabul/Accepted : 22.01.2019

Öz

Amaç: Bu çalışma, madde kullanım varlığının, suç işleyen ve işlemeyen hastalarda suç ve şiddet özelliklerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Proje, tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak yapılmıştır. Proje, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi AMATEM servisinde Ağustos 2016'da yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini 246 hasta oluşturmuştur. Araştırmada Bilgi Formu ve Buss-Durkee Saldırganlık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler sayı, yüzde dağılımı, ortalama±standart sapma, ki-kare testi ve gruplar arası karşılaştırmada Bağımsız Gruplarda t Testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların suç işleme durumları değerlendirildiğinde suç işleyen 83 kişi madde kullanıcısıdır. Madde kullanan hastaların madde kullanmayan hastalara göre sözel şiddet saldırganlığı daha fazladır ($p<0.05$). Suça yönelik kriminal özgeçmişe sahip olanların olmayanlara göre anlamlı düzeyde ($p<0.01$) fiziksel, sözel, öfke, dolaylı ve toplam saldırganlık alt boyutlarında yüksek saldırganlık düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, madde kullanımı ile suç işleme ve şiddet arasında yüksek bir bağlantı olduğu, madde kullanımına yönelik yapılacak girişimlerin önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Madde, Saldırganlık, Suç, Psikiyatri hemşiresi

Abstract

Objective: This study was conducted to determine the impacts of the presence of substance abuse on crime and violence characteristics in offender and non-offender patients.

Materials and Method: The descriptive research was carried out in August 2016 at Manisa Mental Health and Diseases Hospital Alcohol and Drug Addiction Research, Treatment and Education Centre (AMATEM). The sample of this study was composed of 246 patients. An information form and Buss-Durkee Aggression Scale were used in the research. The data were analysed using numbers, percentage distribution, mean, $\pm$ standard deviation and chi-square test, and Independent Groups t-test was used in cross-group comparisons.

Findings: When the crime rates among the patients were examined, it was seen that 83 of them who have been committed offences were substance users. Verbal aggression was more common among the patients using substance than among the non-users ($p < 0.05$). It was found that the patients with a criminal history scored significantly higher ($p<0.01$) on physical aggression, verbal aggression, anger, indirect and total aggression subscales.

Discussion and Conclusion: In the light of these findings, it was emphasized that there is a strong link between substance use and committing crime and violence and the importance of attempts to prevent substance use was stressed.

Key words: Substance, Aggression, Crime, Psychiatric nurse

1 Hemşire, Manisa Ruh Sağlığı ve Hast. Hast., Manisa (ORCID No: 0000 0003 4057 5901)

2 Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Manisa (ORCID No: 0000 0003 1761 786X)

Giriş

Suç ve madde kullanımının yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Ayrıca, madde kullanım bozukluklarının şiddet içeren suçlarla ilişkili olduğu da bilinmektedir (1,2). Uyuşturucu-şiddet ilişkisi, belirli ilaçların sarhoş edici dozları ve / veya çekilme etkileri ile daha da karmaşıklaşmaktadır. Madde kullanım bozukluğu ve suç ile yatan kişiler ceza evlerinde yaygındır; cezaevlerindeki çalışmaların sistematik bir incelemesinde, alkol bağımlılığı olan erkekler % 18-% 30, ve kadınlar % 10-% 24'ünde bildirilirken, uyuşturucu kullanımı olanlar % 10-% 48 oranında suç işlemekten yattığı belirlenmiştir (3-9).

Şiddetli saldırı, cinayet, kasıtlı ya da ciddi tehditler de dahil olmak üzere şiddet içeren suçlar, topluma büyük acı ve zarara neden olur (10). Ayrıca, mevcut ortamdaki verilerde, şiddet suçlarının, madde kullanımı bozuklukları da dahil olmak üzere, yüksek düzeyde psikiyatrik sorunlarla ilişkili olduğu ve bu popülasyonda, diğer girişimlere göre özel girişimler gerektirebilecek büyük tedavi gereksinimlerini gösteren bir ilişki olduğu gösterilmiştir (11). Çalışmalar, değerlendirilen ortamın genel erkek popülasyonundan elde edildiği, erken yetişkinlikte psikiyatrik bozuklukların şiddet suçunu oluşturduğu ve madde kullanım bozukluğunun en güçlü belirleyicilerinden biri olduğunu göstermiştir (2).

Madde kullanıldığında bireyler kuralları çiğnemekte, kendine ve çevreye zarar verici davranışlarda bulunma ve suça sebep olmaktadır. Farklı bir zamanda da suç eylemi sırasında bilincin kontrol sisteminin işlevini azaltmak için madde kullanılmaktadır. Bireyler bağımlı olduğu maddeyi temin etmek için gerekli parayı elde etmek amacıyla hırsızlık, gasp ve cinayet gibi suçların işlendiği görülmektedir (3). Örneğin Amfetamin kullanımı saldırı, adam kaçırmaya, soygun, cinayet, dikkatsiz araba kullanma olasılığını artırabileceğini göstermiştir (2). Uyuşturucu madde kullanımı yalnızca suça neden olmazlar şiddet davranışına da neden olur. Şiddet davranışının da nedenlerinden birisi de madde kullanımındır. Madde ve alkol kullanmayla, saldırgan ve şiddet içeren eylemlerinin birbirini izlediği belirlenmiştir. Kullanılan maddelerin toksite etkileri ile saldırgan eylemlerin, şiddet davranışlarının görülmesi direkt rol oynamaktadır. Kullanılan maddeler nedeniyle

insan beyinde kontrol sistemini bozmakta ya da artmış duyu durumu görülmesi sonucu, bireylerde çok daha fazla saldırgan ve kontrolden çıkan davranış eylemi görülebilmektedir. Suç ve madde kullanma arasında neden-sonuç ilişkisi söz konusu olabilir. Örneğin madde kullanma suç işlemeye neden olmakta ya da suç işleme madde kullanmaya neden olabilmektedir (12).

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Alkol-Madde Araştırma ve Tedavi Merkezi (AMATEM) servisinde araştırmanın yapıldığı tarihlerde DSM-V tanı ölçütlerine göre madde bağımlılığı tanısı alan, yatarak tedavisi devam eden ve poliklinikten takip edilen hastalar oluşturmaktadır. 2015 yılı Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM) verisine göre 680 hasta Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi AMATEM servisinde ve poliklinikten hasta takip edilmiştir. Minimum örnek büyüklüğü evreni bilinen formül kullanılarak %95 güven aralığı %5 standart sapma ile 246 hesaplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri aşağıda yer alan ölçekler ve bilgi formu kullanılarak toplanmıştır.

1. Bilgi Formu

Çalışmamızda kullanılan sosyo-demografik veri formunda yaş, doğum yeri, meslek ve çalışma düzeni, ekonomik durum, çocuklukta şiddete maruziyet, medeni durumu, ailede psikiyatrik hastalık öyküsü ve hastalık özellikler yer almaktadır.

2. Buss-Durkee Saldırganlık Ölçeği (Aggression Questionnaire)

Ölçek, Buss ve Perry (13,14) tarafından geliştirilen, saldırganlığı beş boyutta inceleyen sistematik bir ölçektir. Buss ve Warren tarafından 2000 yılında güncellenmiştir. Kendini değerlendirme tekniğine dayanan ölçek toplam 34 maddeden oluşturulmuştur. Ölçek 5'li likert tipinde geliştirilmiş olup, bireylerden ifadelerin karakterlerine ne kadar uygun olduğunu "Hiç Uygun Değil" den "Tam Uygun"a kadar değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan 34'dür. Saldırganlık ölçeği toplam puanı yüksek ise, bireyin alt ölçek puanlarını incelemek gerekir.

Ölçekten alınan puanlardan 58 ve aşağısı düşük, 59 ve 110 arası normal, 111 ve üzeri yüksek saldırganlık düzeyine işaret etmektedir. Saldırganlık ölçeğinin toplam puanı yüksek olarak saptandığında bireyin alt ölçek puanlarını incelemek gerekir (14).

Verilerin Toplanması

Araştırma, Etik kurul onayı ve Manisa Kamu Hastaneleri Genel Sekreterliği'nden yazılı izin alındıktan sonra, Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi AMATEM servisinde Ağustos 2016'da yürütülmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bilgisayar ortamında SPSS 15.0 for Windows ve EpilInfo 2002 Statcalc kullanılmıştır. Analiz yöntemi olarak ki-kare testi ve gruplar arası karşılaştırmada Bağımsız Gruplarda t Testi ve ki kare kullanılmıştır. Test sonuçları %95 güven aralığında değerlendirilmiştir. Ortalamalar aritmetik ortalama±standart sapma olarak belirtilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırmaya başlamadan önce, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'nun 31-03-2016/109 tarihli etik kurul izni ve Manisa Kamu Hastaneleri Genel sekreterliğinden izin alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalamaları 31.5 ± 11.3 (min=18, max=65)'dir. Araştırmaya katılanların %95.1'i erkek, %53.6'sı lise ve üzeri eğitimlidir. Katılımcıların %49.6'sının bekar, %33.3'ünün evli, %45.1'inin çocuğu olduğu, %68.7'sinin gelir giderden az, suç işleyen hastaların %71.4'nü çocukluğunda şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Birden fazla seçenekle yöneltilen suç sırasında alkol ya da madde türlerinden kullanmış olduklarına dair soruya yanıt olarak en fazla %25,7 ile esrar oluştururken hemen arkasından eroin, karışık madde, alkol ve uçucu madde gelmektedir (Tablo 1).

Araştırmaya katılan hastaların soy geçmişinde psikiyatrik hastalık olduğunu belirten 83 kişinin en çok sırasıyla babasında, ikinci derece akrabasında ve annesinde olduğu belirlendi. Hastaların akrabalarında suç öyküsü varlığı sorgulamasında 83 kişinin 67'sinde ikinci derece akrabası, 6'sında babası ve yine 6'sında kardeşinde suç öyküsü olduğu belirlendi (Tablo 2).

Saldırganlık düzeyinin alt boyutlarının dağılımı Tablo 3'de belirtilmiştir. Buna göre toplam saldırganlık düzeyi 0 ile 110 arasında puanlanırken ortalama puan 56.3 olarak göze çarpmaktadır. En yüksek ortalamalar öfke ve fiziksel saldırganlık düzeylerindedir (Tablo 3).

Madde kullanan ve kullanmayanların suç işleme durumları değerlendirildiğinde; madde kullanıp da suç işlemeyen olmamıştır, yani suç işleyen 83 kişi madde kullanıcısıdır. Madde kullanmayıp suç işleyenler ise %9.8'dir (Tablo 4).

Madde kullanan hastaların madde kullanmayan hastalara göre sözel şiddet saldırganlığı daha fazladır ($p < 0.05$). Suça yönelik kriminal özgeçmişe sahip olanların olmayanlara göre anlamlı düzeyde ($p < 0.01$) fiziksel, sözel, öfke, dolaylı ve toplam saldırganlık alt boyutlarında yüksek saldırganlık düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

Tartışma

Madde kullanma ile suç işleme arasında ilişkiyi araştıran birçok çalışma yapılmış ve madde kullanma ile suç eylemlerinde bulunma arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (2,15,16,17). Çalışmamızda da madde kullanımı ve suç işleme

Tablo 1. Sosyo-demografik özellikler

	Sayı	%
Yaş	31.5±11.3 (min=18, max=65)	
İlk suç işleme yaşı	17.6±2.93 (min=10, max=25)	
Cinsiyet		
Kadın	12	4.9
Erkek	234	95.1
Eğitim düzeyi		
Okuryazar	9	3.7
İlkokul	44	17.9
Ortaokul	61	24.8
Lise	95	38.6
Önlisans	21	8.5
Lisans ve üstü	16	6.5
Medeni durum		
Bekar	122	49.6
Evli	82	33.3
Eşinden Ayrılmış	42	17.0
Çocuk durumu		
Yok	135	54.9
Var	111	45.1
Gelir durumu		
Gelir giderden az	142	68.7
Gelir gider dengeli	64	26.0
Gelir giderden fazla	13	5.3
Çocuklukta şiddete maruz kalma durumu (n=83)		
Yok	23	28.6
Var	41	41.9
Nadiren	15	22.4
Sık	7	7.1
Suç sırasında (n=152) (Birden fazla seçenek)		
Alkol	21	13.8
Esrar	39	25.7
Uçucu madde	16	10.5
Uyarıcı madde	9	5.9
Hallusinojen	3	2.0
Eroin	35	23.0
Karışık madde	29	19.1

arasındaki yüksek ilişki göze çarpmaktadır. Şahinli'nin yaptığı çalışmada, alkol ve uyuşturucu madde kullanımının suçlu davranışla ilişkisinin incelendiği çalışmada tüm mahkumlar içerisinde yaklaşık %10'unun uyuşturucu madde temin etmek için en az bir kez suç işlediği belirlenmiştir (18). Lise ve benzer okullarda eğitim alan 10. sınıf öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada, son bir yılı içeren zaman sürecinde önemsiz ya da değerli bir eşyayı çalmak, hırsızlık yapmak için

apartmanlara ve arabalara zorla girmek, hırsızlık yapmak için fiziksel şiddet uygulamak, başkasının malına zarar vermek, benzer suç eylemlerinde bulunma ile madde kullanımı arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir (12). Bu çalışmada da adli özgeçmiş olanların sırasıyla hırsızlık, yaralama, şiddet içeren birden fazla suça dahil olduğu görülmektedir. Yapılan bir başka çalışmada, ergenlerin madde etkisi altındayken ergenlerin %29.7'si suç işlediği belirlenmiştir. Aynı çalışmada

Özellikler	n	%
Soy geçmişinde psikiyatrik hastalık		
Anne	14	5.7
Baba	34	13.8
Kardeş	5	2.0
2.derece akraba	28	11.4
Başka	2	0.8
Akrabalarında suç öyküsü		
Baba	6	2.4
Kardeş	6	2.4
2.derece akraba	67	27.2
Başka	4	2.0
Toplam	83	100.0

Saldırganlık türü	Ortalama	Ortanca	Min	Max
Fiziksel	13.5±5.4	14.0	0	30
Sözel	7.5±3.0	8.0	0	17
Öfke	13.9±4.7	14.0	0	27
Düşmanlık	11.9±4.4	12.0	0	26
Dolaylı	9.3±4.1	10.0	0	23
Toplam	56.3±17.6	58.0	0	110

bireylerin tutuklanma ve hüküm kararına neden olan, suçu işlerken maddenin etkisi altında olan bireylerin oranı ise %32.8 olarak belirlenmiştir (10). Çalışmamız bu çalışma sonuçları ile benzerlik göstermiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar; hastaların çoğu erkek, çocukluğunda hem fiziksel hem de psikolojik istismara uğramış deneyimler yaşadıkları ve daha erken yaşlarda suç işleme yaşına sahip olduğunu göstermiştir. Araştırmaya katılan çocukların çoğu düşük sosyoekonomik geçmişe sahip yoksulluktan etkilenerek yaşadıkları

gözlenmiştir. Çalışma ayrıca çocuklukta ihmal ile sonra madde kullanımı ve mevcut literatür tarafından destekleyen suç davranışı arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (2,8). Paschall evde ve başka yerlerde şiddete maruz kalmanın çocuğun daha sonraki yaşamlarında şiddet davranışına katılma riskini artırdığını belirtmektedir. Hastaların ailesinde psikiyatrik tanı ve suç öyküsü olması çocuk suçluluğunun başlatılmasında katkı da bulunan bir faktör olduğu ve suç olaylarının bir nesilden diğerine aktarıldığı görülmektedir (19). Baker ve Mednick, ailede suçluluk öyküsü bulunan 18 ila 23 yaş arasındaki gençlerin, aile içi suç davranışları olmayanlara göre şiddetli suç eylemleri gerçekleştirme olasılığının 3.8 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır (20). Akrabalarında suç öyküsü varlığı sorgulamasında 83 kişinin 67'sinde ikinci derece akrabası, 6'sında babası ve yine 6'sında kardeşinde suç öyküsü olduğu görülmektedir. Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre saldırganlık gözlem ya da taklit yoluyla öğrenilir ve davranış ne kadar sık pekiştirilirse o derece kalıcı olur (21). Bu sonuç da bize şiddete maruz kalan bireylerin ilerleyen dönemlerde şiddet davranışı gösteren bireylerin görülmesini düşündürmektedir. Çalışmamızda suç sırasında en fazla esrar alındığı ifade edilmiş olup sırasıyla eroin, karışık madde, alkol ve uçucu madde kullanıldığı belirtilmiştir. Bireyler alkol ya da maddeyi ortalama 12 ay kullanmakta olup; uzun süreli madde kullanımı şiddet davranışı oluşturduğu White ve Hansell'in yaptığı çalışmada desteklemektedir (22).

Sonuç ve Öneriler

Sağlık çalışanları, psikiyatri hemşireleri madde kullanımı ve suç işleme konularında yapılan her türlü çalışmalarda yer almalı sağlık politikalarının geliştirilmesinde ve bununla ilgili yapılacak düzenlemelerde aktif görev almaları oldukça önem taşımaktadır.

	Suç işlememiş olan (n=147)		Suç işlemiş olan (n=99)		ki-kare p*
	n	%	n	%	
Madde kullanan	0	0.0	83	100.0	0.000
Madde kullanmayan	147	90.2	16	9.8	

* ki-kare testi

İletişim: Dr. Sevgi Nehir

E-posta: sevgiturkmen212@gmail.com

Kaynaklar

1. Bennett T, Holloway K. The causal connection between drug misuse and crime. *Br J Criminol.* 2009; 49:513-531.
2. Håkansson A, Jesionowska V. Associations between substance use and type of crime in prisoners with substance use problems - a focus on violence and fatal violence. *Subst Abuse Rehabil.* 2018;15(9):1-9.
3. Fazel S, Bains, Doll H. Substance abuse and dependence in prisoners: a systemic review. *Addiction.* 2006;101:181-191.
4. Boden JM, Fergusson DM, Horwood LJ. Alcohol misuse and violent behaviour: findings from a 30-year longitudinal study. *Drug Alcohol Depend.* 2012;122:135-141.
5. Boles MS, Miotto K. Substance abuse and violence: a review of the literature. *Aggression Violent Behav.* 2003;8:155-174.
6. Grann M, Fazel S. Substance misuse and violent crime: Swedish population study. *BMJ.* 2004;328:1233-1234.
7. Hoaken PN, Stewart SH. Drugs of abuse and the elicitation of human aggressive behaviour. *Addict Behav.* 2003;28:1533-1554.
8. Lundholm L, Håggård U, Möller J, Hallqvist J, Thiblin I. The triggering effect of alcohol and illicit drugs on violent crime in a remand prison population: a case crossover study. *Drug Alcohol Depend.* 2013;129:110-115.
9. Håkansson A, Berglund M. All-cause mortality in criminal justice clients with substance use problems – a prospective follow-up study. *Drug Alcohol Depend.* 2013;132:499-504.
10. Aksoy A, Ögel K. Sokakta Yaşayan Çocuklarda Kendine Zarar Verme Davranışı Ve Madde Kullanımı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2005; 6:163-169.
11. Moberg T, Stenbacka M, Tengström A, Jönsson EG, Nordström P, Jokinen J. Psychiatric and neurological disorders in late adolescence and risk of convictions for violent crime in men. *BMC Psychiatry.* 2015;15:299.
12. Altuner D., Engin N. Gürer C, Akyay İ., Akgül A. Madde kullanımı ve suç ilişkisi: kesitsel bir araştırma *Tıp Araştırmaları Dergisi:* 2009;7(2) :87-94
13. Buss AH, Perry M. The aggression Questionnaire. *J Pers Soc Psychol.* 1992; 63(3):452-9.
14. Can S. Aggression Questionnaire adlı ölçeğin Türk popülasyonunda geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Uzmanlık Tezi. Genelkurmay Başkanlığı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Servis şefliği, 2002, İstanbul.
15. Liu L, Chui WH, Chen Y. Violent and Non-Violent Criminal Behavior among Young Chinese Drug Users: A Mixed Methods Study. *Int J Environ Res Public Health.* 2018 2;15(3).
16. Sharma S, Sharma G, Barkataki B. Substance use and criminality among juveniles-under-enquiry in New Delhi. *Indian J Psychiatry.* 2016;58(2):178-82.
17. Sharma S, Lal R. Volatile substance misuse among street children in India: a preliminary report. *Subst Use Misuse.* 2011;46-9.
18. Şahinli K. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının suçlu davranışla ilişkisi: Ankara ceza infaz kurumları örneği. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Ankara, 2016.
19. Paschall MJ. Exposure to Violence and the Onset of Violent Behavior and Substance Use Among Black Male Youth: An Assessment of Independent Effects and Psychosocial Mediators. Paper Presented at the Society for Prevention Research, June 1996, San Juan, PR. 1996.
20. Baker RL, Mednick BR. Influences on Human Development: A Longitudinal Perspective. Boston, MA: Kluwer Nijhoff; 1984.
21. Bandura A. Sociallearning theory. Englewood Cliffs (NJ): Prentice-Hall;1977.
22. White H.R, Hansell S. Acute and long-term effects of drug use on aggression from adolescence into adulthood. *Journal of Drug Issues* 1998;4:28.